

Тема: Регіональна політика та політика зближення ЄС

1. Сутність, передумови та етапи формування регіональної політики ЄС
2. Принципи функціонування регіональної політики ЄС
3. Інституції ЄС у сфері регіональної політики
4. Наслідки регіональної політики та політики зближення ЄС

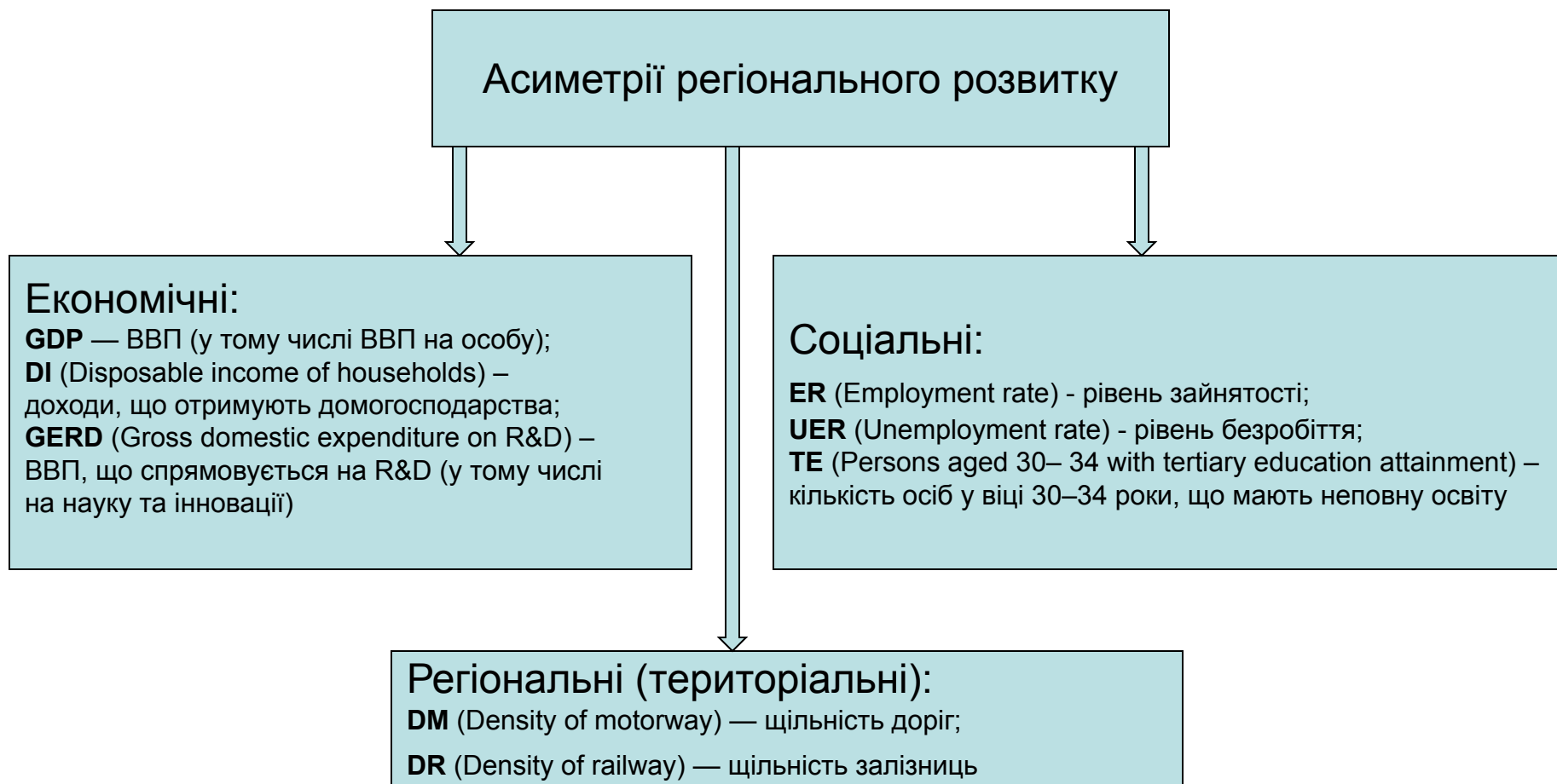
«РЕГІОН»

- територія, яка являє собою очевидну єдність з географічної точки зору, або таку територіальну єдність, де є спадкоємність і населення якої поділяє спільні цінності та намагається зберегти і розвивати свою самобутність задля стимулювання культурного, економічного та соціального прогресу (Статут Комітету регіонів, 1994)
- розподіл територіальних повноважень між центральним урядом і місцевими органами влади (Статут Асамблеї європейських регіонів, 2015)
- територіальна одиниця, безпосередньо підпорядкована центральному рівню влади країни і така, що має виборний орган (Конференції регіонів Європи)

Чинники реформування політики регіонального розвитку:
наявність регіональних асиметрій розвитку, різноманітні соціально-економічні, інституційні, інноваційні особливості та проблеми розвитку, які вирішуються шляхом узгодження стратегії регіонального розвитку у межах ЄС

Ієрархічна система асиметрій у ЄС

РАНЖУВАННЯ КРАЇН ЄС ЗА ВВП НА ОСОБУ

<i>Країна-член ЄС</i>	<i>ВВП на особу за ПКС (ЄС=100 %), %</i>	<i>Країна-член ЄС</i>	<i>ВВП на особу за ПКС (ЄС=100 %), %</i>
ЄС-28	100	Італія	101
Австрія	130	Латвія	64
Бельгія	120	Литва	72
Болгарія	47	Люксембург	273
Кіпр	92	Мальта	86
Чеська Республіка	81	Нідерланди	128
Данія	126	Польща	67
Естонія	71	Португалія	76
Фінляндія	115	Румунія	50
Франція	109	Словаччина	76
Німеччина	123	Словенія	84
Греція	75	Іспанія	96
Угорщина	67	Швеція	126
Ірландія	129	Великобританія	106
Хорватія	62		

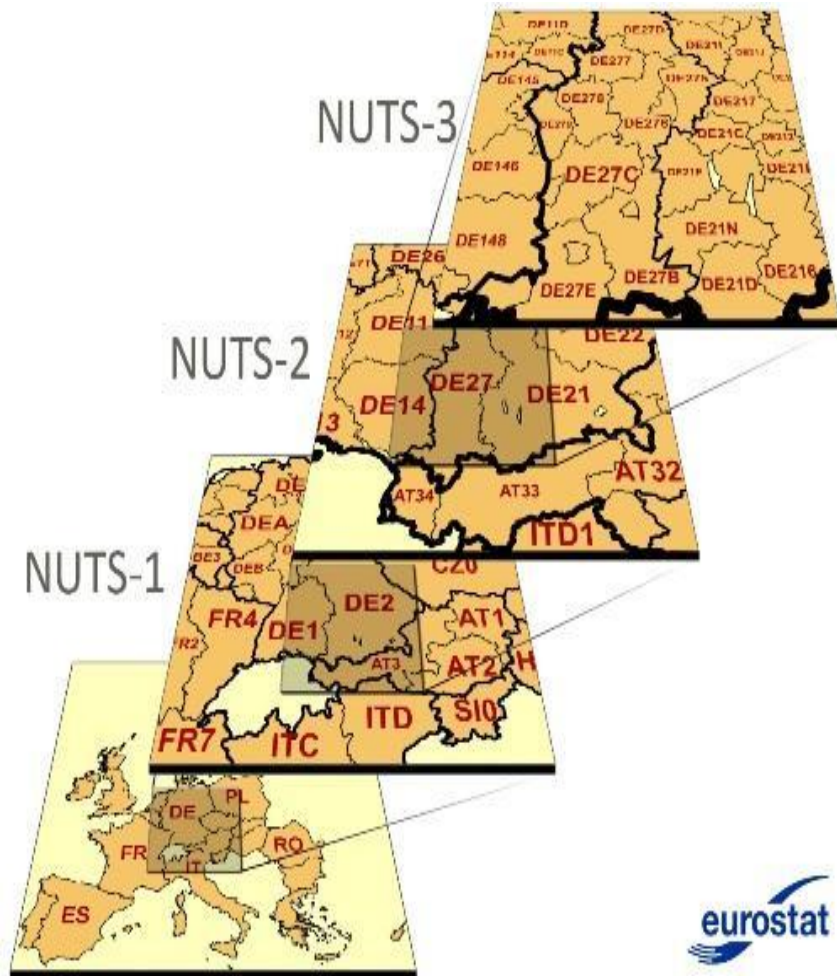
Nomenclature of Territorial Units for Statistics — NUTS (01.01.2015)

NUTS 1: major

socio-economic regions = 98

NUTS 2: basic regions for the application of regional policies = 276 (276-4)

NUTS 3: small regions for specific diagnoses = 1342

Аналізуючи всю систему єдиної регіональної політики ЄС, можна виділити два її основних напрями:

По-перше, надання безпосередньої фінансової допомоги для розвитку проблемних територій

По-друге, координація і контроль (із правом скасування і зміни рішень) за регіональною політикою окремих країн

На їх основі виділено 4 групи об'єктів регіональної політики, розвиток яких стимулюється за рахунок бюджету ЄС

(їм надходило приблизно 85% коштів структурних фондів):

1 слаборозвинені території;

2 кризові промислові регіони;

3 сільськогосподарські депресивні райони;

4 райони з надзвичайно низькою щільністю населення.

- **Кризові промислові райони** (понад 16% населення ЄС) мають високий рівень безробіття (вище, ніж у середньому по ЄС), і підвищену залежність господарства від промисловості (потенційно кризової галузі господарства). У них відбувається реальне падіння зайнятості в промисловості в цілому або дуже різке – в окремих галузях. Це Рур, Саар, Ельзас та Лотарингія, інші старі промислові райони ЄС з виснаженими природними ресурсами і застарілими галузями господарства.
- **Слаборозвинені райони** розташовані переважно по південній і західній периферії ЄС. У них проживає близько 27% його населення, а по площі вони значно перевищують всі інші типи проблемних районів. До них відносилася цілком уся територія Греції, Ірландії і Португалії, велика частина Іспанії (за винятком столичного регіону), Південь Італії і Східні землі Німеччини.
- **До сільськогосподарських депресивних районів** відносяться території з високою питомою вагою в зайнятості в АПК, низьким рівнем доходів у зазначеній галузі й відставанням у соціально-економічному розвитку. Враховувався і ряд інших факторів – депопуляція, периферійність положення в країні, розмір господарств, вікова структура робочої сили і т.д.
У рамках регіональної політики їм призначається 4% коштів структурних фондів ЄС. До них належать південь Франції, Іспанія, Греція, регіони країн східної Європи.
- Стимулювання розвитку **районів з надзвичайно низькою щільністю населення**, тобто переважно північних територій Швеції та Фінляндії, почалося зі вступом цих країн у ЄС. За 1994–1999 рр. їм надійшло лише 0,5% структурних фондів. Їхня частка в населенні ЄС складає всього 0,4%. Але існування таких територій – важлива регіональна проблема (і не стільки з економічної, скільки із соціально-політичної точки зору). При їх виділенні використовувалися великі територіальні одиниці. Ці райони, зазвичай, слаборозвинені, але на тлі «неісторичного» відставання, а слабкої заселеності.

ЄС планує переглянути класифікацію депресивних районів, залишивши всього два типи:

I. Слаборозвинені райони,
до яких увійдуть і вже згадані території з низькою щільністю населення (нині існують як окремий клас проблемних районів). Ці райони повинні одержати дві третини всіх коштів структурних фондів.

II. Райони, що потребують структурної перебудови – переважно це колишні кризові промислові і сільськогосподарські райони. В них передбачається територіальна концентрація ресурсів розвитку, що приведе до скорочення територіальних масштабів та зростання економічних показників розвитку території.

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

1

1968 р. –створення Римського клубу та підписання Римського договору

Положення про необхідність забезпечити в рамках ЄС рівномірний розвиток території і допомагати розвитку кризових районів закріплені у Римському договорі, який дає Комісії ЄС право моніторингу і контролю за діяльністю окремих держав у сфері розподілу різних видів допомоги

2

1970 р. –формування регіональних диспропорцій в країнах Європи

До середини 1970-х рр. регіональній проблематиці приділялася досить скромна увага. Основна причина цього – відносна економічна і соціальна просторова гомогенність території «шістки». Бельгія, ФРН, Італія, Люксембург, Нідерланди і Франція не надто відрізнялися одне від одного за рівнем розвитку, в них не було особливих внутрішніх розходжень і регіональних проблем (очевидний виняток – Південь Італії)

3

1975 р. –створення міжурядових фондів та організацій з питань регіонального розвитку

Початком реальної і масштабної загальної регіональної політики ЄС можна вважати 1975 р. Саме тоді був створений Європейський фонд регіонального розвитку (ЕФРР), основною (і єдиною) задачею якого стало здійснення регіональної політики ЄС. До цього вона була «побічною продукцією» інших інститутів Союзу. Створено Європейський соціальний фонд (ЕСФ) і сільськогосподарський фонд (ФЕОГА)

4

1993 р. –створення регіонального Фонду зближення

Створений Фонд зближення, що був орієнтований на розвиток відносно «відсталих» країн ЄС (Греція, Португалія, Іспанія та Ірландія). Цей фонд варто вважати невід'ємною частиною загальної регіональної політики ЄС, тому що і він спрямований на згладжування просторових диспропорцій у Союзі

Origins and evolution of regional policy

- 1957 — First mention in the Treaty of Rome.
- 1958 — Creation of the European Social Fund (ESF).
- 1975 — Creation of the European Regional Development Fund (ERDF).
- 1986 — Legal basis for regional policy established in the Single European Act.
- 1988 — To adapt to the arrival of Greece (1981) and Spain and Portugal (1986), the Structural Funds are integrated into an overarching cohesion policy. Budget: ECU 64 billion.
- 1993 — The Maastricht Treaty introduces the Cohesion Fund, the Committee of the Regions and the principle of subsidiarity (whereby decision-making must always be made at the least centralised/most local level able to address the matter appropriately).
- 1994–99 — Doubling of the resources for regional funds, now equal to a third of the EU budget.
- 1995 — Special objective added to support the sparsely populated regions of Finland and Sweden. Overall budget: ECU 168 billion.
- 2000–04 — Pre-accession instruments make funding and know-how available to countries engaged in the process of joining the EU.
- 2004 — Ten new countries join the EU (increasing its population by 20 %, but its GDP by only 5 %). Budget: €213 billion for the 15 existing members; €22 billion for the new member countries (2004–06).
- 2007–13 — Budget: €347 billion (of which 25 % is earmarked for research and innovation and 30 % for environmental infrastructure and measures to combat climate change).
- 2014–20 — Budget: €351.8 billion, with a particular focus on four key investment priorities: research and innovation, the digital agenda, support for SMEs and the low-carbon economy. Around €100 billion will be dedicated to these sectors, of which €26.7 billion will support the shift to a low-carbon economy (energy efficiency and renewable energies).

ПРІОРИТЕТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЄС (2007–2013 рр.)

<i>Пріоритет (ціль)</i>	<i>Фінансові інструменти</i>
Конвергенція та конкурентоспроможність	Фонд згуртування. Європейський Фонд регіонального розвитку. Європейський Соціальний Фонд. Фонд підтримки рибальства. Гарантійний фонд для сільського господарства
Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість: — на регіональному рівні; — на національному рівні	Європейський фонд регіонального розвитку. Європейський соціальний фонд
Європейське територіальне співробітництво	Європейський фонд регіонального розвитку

Стратегія Європе-2020

«розумного, стійкого і всеосяжного зростання»

- 75 % населення ЄС у віці від 20 до 64 років мають бути працевлаштовані;
- 3 % ВВП ЄС має бути інвестовано у дослідження та наукові розробки;
- кліматичні (енергетичні) цілі «20/20/20» мають стати пріоритетними для економічного розвитку ЄС та бути досягнуті (зменшення викидів парникових газів — на 20 % порівняно з 1990 р.; збільшення до 20 % використання відновлюваних джерел енергії у загальному обсязі споживання енергетичних ресурсів країнами ЄС; підвищення енергоефективності економіки ЄС на 20 %);
- частка учнів, що не отримують до 2020 р. базову середню освіту, не повинна перевищувати 10 %;
- не менше як 40 % молоді віком від 30 до 34 років повинні мати вищу освіту;
- має бути досягнуто скорочення в країнах ЄС кількості осіб, що перебувають у зоні ризику опинитися за межею бідності, на 20 млн осіб (порівняно з показниками 2010 р.)

Пріоритети регіональної політики ЄС

(2014–2020 рр.) :

- дослідження та інновації
- інформаційні та комунікаційні технології
- розвиток малого і середнього бізнесу
- розвиток низьковуглецевої економіки

Базові універсальні засади розробки та впровадження політики

регіонального розвитку в країнах ЄС

- **Субсидіарність** — децентралізація владних повноважень, їх передача (делегування) на той рівень публічного управління, на якому вони можуть бути використані найефективніше.
- **Децентралізація** — перерозподіл повноважень регіонів з метою їх ефективного використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізація процесів практичного вирішення питань саме на регіональному рівні, а також розмежування функцій і повноважень між різними рівнями управління ЄС на регіональному/місцевому рівні.
- **Партнерство** — це співробітництво між різними рівнями, суб'єктами різних рівнів адміністративно-територіальних одиниць (ЄС — країна — регіон) задля досягнення спільної мети регіонального розвитку.
- **Програмування** — це цілеспрямована діяльність на локальному (регіональному) рівні для досягнення поставленої (спільної для ЄС) мети щодо забезпечення регіонального розвитку.
- **Концентрація** — забезпечення проектів регіонального розвитку ЄС відповідними ресурсами (у тому числі за рахунок коштів Структурних фондів ЄС).
- **Компліментарність / доповнюваність** — передбачає задіяння взаємодоповнюючого характеру фінансування регіонального розвитку, субсидій, які розглядаються лише як додаткове джерело під час виконання національних програм регіонального розвитку та не мають право визначати об'єкти фінансування виключно з власної ініціативи (без узгодження з вищим рівнем — суб'єктом впровадження регіональної політики). Принцип компліментарності полягає і у тісній координації регіональної та секторальної політики, що реалізовувалась на рівні ЄС (аграрної, інфраструктурної, промислової, інноваційної тощо).

Принципи регіонального / просторового розвитку у країнах ЄС

- 1) забезпечення територіальної цілісності способом збалансованішого соціального та економічного розвитку регіонів і підвищення їх конкурентоспроможності;
- 2) стимулювання розвитку, спричиненого виконанням міських функцій і поліпшення взаємовідносин міста і села;
- 3) сприяння збалансованішій доступності на регіональному рівні (насамперед за рахунок створення розвинутої транспортної мережі — залізничного, річкового та морського транспорту);
- 4) врахування в процесі просторового планування розширення доступу до інформації та знань;
- 5) зменшення на регіональному рівні збитків, завданих навколишньому середовищу;
- 6) підвищення цінності та захист природних ресурсів і природної спадщини в процесі впровадження сучасної регіональної політики;
- 7) примноження культурної спадщини як фактора регіонального розвитку (зокрема, через залучення муніципалітетами і регіонами інвесторів до місцевих проектів, що мають історичну і культурну цінність, враховують креативний ресурс регіону);
- 8) розробка на регіональному рівні енергетичних ресурсів і забезпечення екологічної та енергетичної безпеки;
- 9) заохочення до розвитку в регіонах високоякісного туризму (як одного з напрямків досягнення на цій основі сталого регіонального економічного зростання);
- 10) врахування на регіональному рівні запобіжних заходів з обмеження впливу ризиків настання природних катастроф у процесі досягнення сталого просторового розвитку

EUROPEAN UNION

Committee of the Regions

Здійсненням регіональної політики ЄС зайнята в основному спеціалізована Регіональна комісія ЄС при Європарламенті.

У рамках Комісії ЄС існує понад 20 генеральних дирекцій (свого роду галузевих і тематичних міністерств), одна з яких цілком зайнята регіональною політикою (DG-16). Ця Генеральна дирекція має у своєму складі як проблемні, так і структурні підрозділи. Вона відповідальна за слаборозвинені, кризові промислові і рідконаселені райони, але свою діяльність у цьому напрямку координує з генеральними дирекціями, зайнятими соціальними і сільськогосподарськими проблемами.

The European Committee of the Regions

2015-2020 | Portraits and functions

EUROPEAN UNION

Committee of the Regions

Presidency

Markku MARKKULA
President

Karl-Heinz LAMBERTZ
First Vice-President

Political Groups

Catuscia MARINI
President
PES Group
Party of European Socialists

Michael SCHNEIDER
President
EPP Group
European People's Party

Bas VERKERK
President
ALDE Group
Group of the Alliance of Liberals
and Democrats for Europe

Stanisław SZWABSKI
President
EA Group
European Alliance

Gordon KEYMER
President
ECR Group
European Conservatives and
Reformists Group

Commissions

Raffaele CATTANEO
President
COTER commission
Territorial Cohesion Policy
and EU Budget

Christian BUCHMANN
President
ECON commission
Economic Policy

José Luis CARNEIRO
President
NAT commission
Natural Resources

Francesco PIGLIARU
President
ENVE commission
Environment, Climate
Change and Energy

François DECOSTER
President
CIVEX commission
Citizenship, Governance,
Institutional and External Affairs

Yoomi RENSTRÖM
President
SEDEC commission
Social Policy, Education,
Employment, Research
and Culture

Anders KNAPE
President
CFAA commission
Financial and
Administrative Affairs

EU Cohesion Policy: a tale of three Funds

- *The Cohesion Fund (CF)*, for Member States with gross national income per head below 90% of EU the average. Mainly for infrastructures/environment;
- *The European Social Fund (ESF)*, to provide assistance to Member States for labour market restructuring, (lifelong learning, social integration and inclusion);
- *The European Regional Development Fund (ERDF)*, co-financing investments benefiting the regions directly: investment in infrastructures (**R&D**, ICT, energy and transport); **innovation**; cooperation, information and support.

Notice that Cohesion Policy funds

+ EAFRD: European Agricultural Fund for Rural Development;

+ EMFF: European Maritime and Fisheries Fund;

= **ESIF**: ***European Structural and Investment funds.***

Of which
EUR 23.7bn
 signed

EIB Group figures

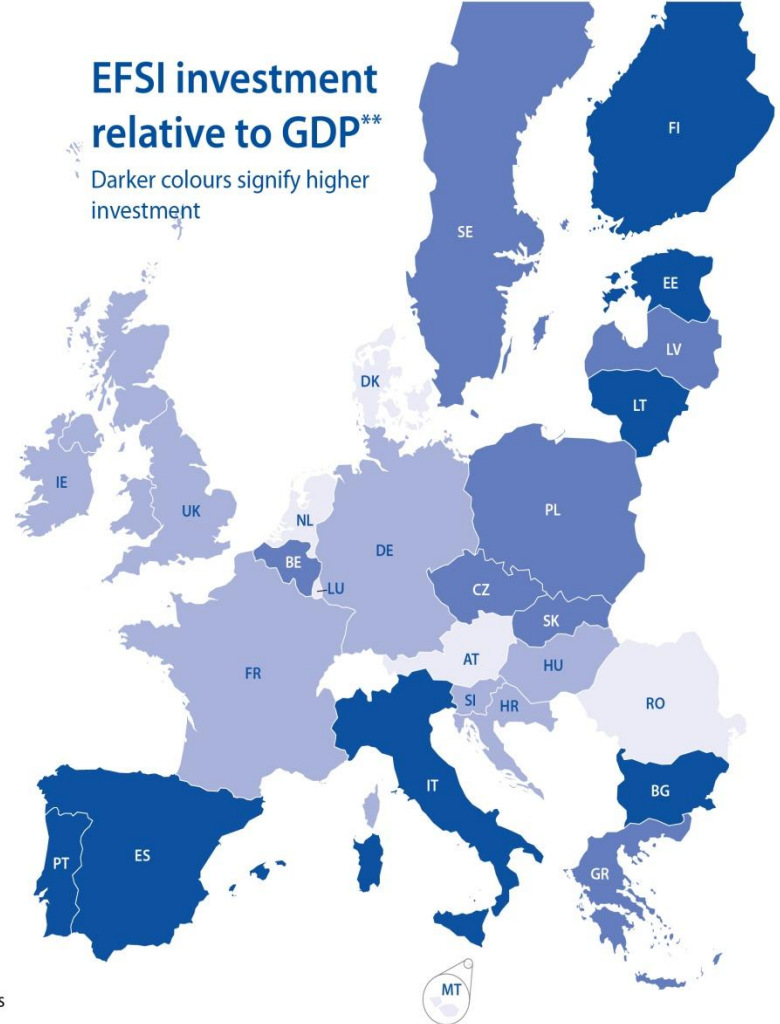
As 04/04/2017

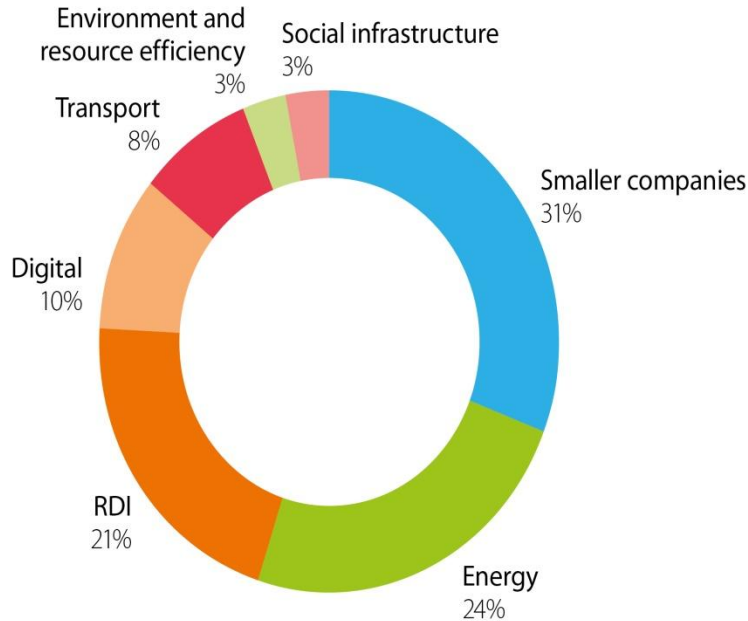
* EIB-approved: EUR 25.1bn
 EIF-approved: EUR 8.8bn

EFSI investment relative to GDP**

Darkers colours signify higher investment

EFSI investment by sector**

**based on approved operations

РОЗПОДІЛ КОШТІВ ПОЛІТИКИ ЗГУРТУВАННЯ ЄС У 2014–2020 рр.

<i>Напря́м</i>	<i>Сума, млрд євро</i>	<i>Ча́стка, %</i>
Допомога найменш розвиненим регіонам (ВВП < 75 % середнього по ЄС)	182,2	51,8
Допомога перехідним регіонам (ВВП 75–90 % середнього по ЄС)	35,4	10,1
Допомога більш розвиненим регіонам (ВВП > 90 % середнього по ЄС)	54,3	15,4
Європейська територіальне співробітництво	10,2	2,9
Міські інновації	0,4	0,1
Зайнятість молоді	3,2	0,9
Фонд згуртування	63,3	18,0
Підтримка віддалених і рідкозаселених територій	1,6	0,5
Технічна підтримка	1,2	0,3
Всього	351,8	100,0

European Union

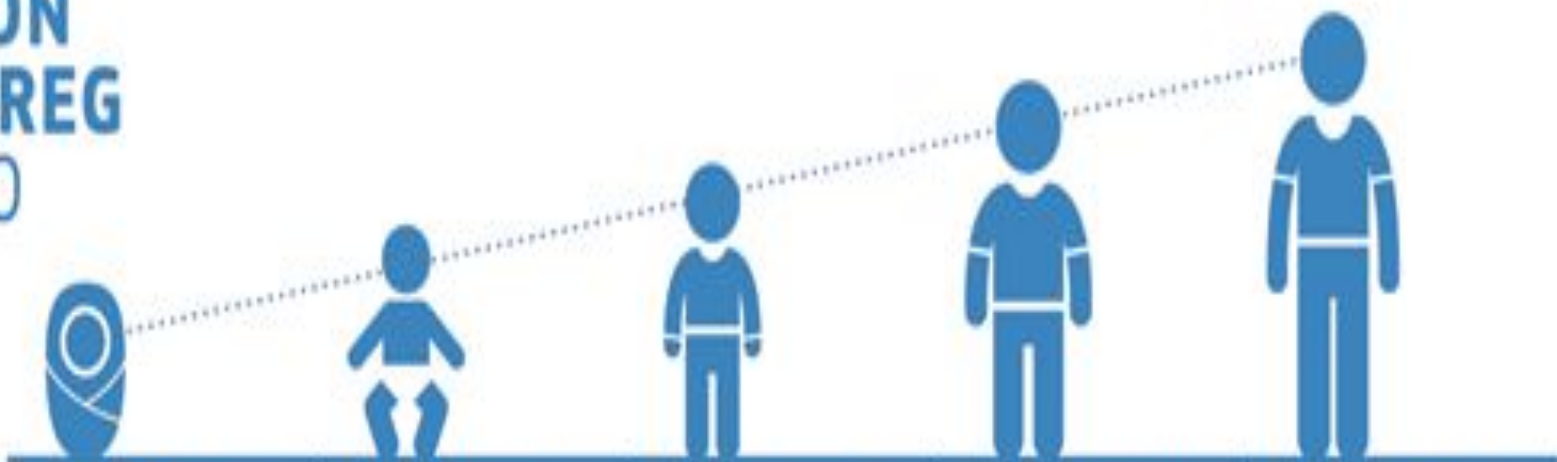
European Regional

Development Fund

Investing in your future

- **JASPERS: Joint Assistance to Support Projects in European Regions**
- **JEREMIE: Joint European Resources for Micro to medium Enterprises**
- **JESSICA : Joint European Support for Sustainable Investment in City Area**
- **JASMINE: Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe**

EVOLUTION OF INTERREG 1990-2020

▶ INTERREG I 1990-1993   ▶ INTERREG II 1994-1999   ▶ INTERREG III 2000-2006   ▶ INTERREG IV 2007-2013   ▶ INTERREG V 2014-2020

LEGAL STATUS	COMMUNITY INITIATIVE		INTEGRATED INTO STRUCTURAL FUNDS REGULATION		OWN REGULATION
BENEFITING MEMBER STATES (INTERNAL BORDERS)	11	11 — then — 15	15 — then — 25	27 — then — 28	28
COMMITMENT BUDGET (IN CURRENT PRICES)	ECU 1.1 BN	ECU 3.8 BN	EUR 5.8 BN	EUR 8.7 BN	EUR 10.1 BN

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

енев
ован
ств
вля

Формування соціально стабільного інтеграційного комплексу

Національний рівень
міністерства й відомства,
що займаються
забезпеченням
та реалізацією соціальної
політики

**Рівні соціальної
політики**

Оподаткування

Заборона обмеження певних дій

Фінансові трансферти

Права і правові титули

Права на приватні вимоги, захист

Спеціальні стягнення

Інформація

**Інструменти соціальної
політики країн ЄС**

Вторинні ефекти інших галузей

Консультації, рекомендації, заохочення

Прямі послуги або ваучери на оплату послуг

Міжгалузеві консультації та угоди

Нефінансові винагороди

Заходи щодо взаємодії